

ALBERTO MAGGI

POKLAD EVANJELIA

LITURGICKÝ ROK B

ALBERTO MAGGI

POKLAD EVANJELIA

LITURGICKÝ ROK B

ALBERTO MAGGI

POKLAD EVANJELIA

LITURGICKÝ ROK B

Podakovanie

Srdečná vďaka profesorkám Annalù Martignagovej, Serenelle Zanardiovej
a bratovi Ricardovi Pérezovi z Centra biblických štúdií
za ich veľkodušnú spoluprácu pri konečnej úprave textu
a pri revízii prekladov z originálnych biblických textov.

Ďakujeme mnohým priateľom za cenné pripomienky
a za spoluprácu pri príprave tohto textu pre slovenského čitateľa.

Z talianskeho originálu:

Commento al Vangelo di p. Alberto Maggi OSM

Copyright © Il Centro Studi Biblici – Montefano, publikované
na www.studibiblici.it v rokoch 2008 – 2019

Translation © Rastislav Dvorový, 2024

Fotografia na obálke © Jr Korpa (unsplash.com)

Copyright © vydavateľ ZAOSTRI NA RODINU, Banská Bystrica 2026
Všetky práva vyhradené.

Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná elektronickými alebo
mechanickými prostriedkami, vrátane fotokópií, zvukového záznamu,
alebo s využitím iných záznamových a reprodukčných systémov bez
písomného súhlasu vydavateľa.

Reprodukciiu za iným ako osobným účelom možno vykonať
iba po výslovnej autorizácii vydanej vydavateľom.

ISBN 978-80-89931-19-4

BIBLICKÝ VÝKLAD ALBERTA MAGGIHO

Evanjeliá napísané v gréčtine v kontexte semitskej kultúry, ktorá uprednostňuje obrazné vyjadrovanie pred používaním pojmov, nie sú ľahko pochopiteľné pre dnešného čitateľa. Ocitá sa tvárou v tvár rozprávaniu, zdanlivo protirečiacemu akejkolvek racionálnej logike, a postavám, ktoré na prvý pohľad patria skôr do mytológie ako do histórie.

Dá sa pristúpiť k Svätému písmu tak, aby popri neodmysliteľnom osvietení Duchom Svätým bolo možné odvolávať sa aj na rovnako dôležité argumenty zdravého rozumu?

Biblické výklady Alberta Maggiho sa usilujú odpovedať na tieto otázky prostredníctvom štúdií, ktoré sú prístupné všetkým a v ktorých pozorný preklad textu spolu s jeho včlenením do židovského prostredia umožňuje každému odhaliť aktuálnosť prekvapujúceho bohatstva Ježišovej dobrej zvesti.

O AUTOROVI

ALBERTO MAGGI sa narodil 6. októbra 1945 v talianskej Ancone. Je rehoľníkom rádu Služobníkov Márie. Študoval v Ríme na Pápežskej teologickej fakulte Marianum a na Pápežskej univerzite Gregoriana, v Jeruzaleme na École biblique et archéologique française. Pravidelne organizuje biblické semináre a pripravuje komentáre nedeľných evanjelií. Odhaľuje zmysel a význam slov, zdanlivo nepodstatných, a pomáha tak každému poslucháčovi i čitateľovi otvárať sa posolstvu evanjelia ako skutočne dobrej, tej najlepšej zvesti pre jeho život.

Je riaditeľom Centra biblických štúdií G. Vannucci (Centro studi biblici G. Vannucci; www.studibiblici.it) v Montefane (Mc), venuje sa popularizácii vedeckého bádania v biblickej oblasti.

Publikoval vo vydavateľstve Cittadella:

- ~ La follia di Dio. Il Cristo di Giovanni (Božie bláznovstvo. Jánov Kristus, 2016⁴)
- ~ Il mandante. L'assassinio del Cristo secondo Giovanni (Príkaz na zabitie. Usmrtenie Krista podľa Jána, 2009)
- ~ Roba da preti (Záležitosť kňazov, 2015⁷)
- ~ Nostra Signora degli eretici (Naša Pani heretikov, 2011⁶)
- ~ Padre dei poveri. Vol. 1: Le beatitudini di Matteo (Otec chudobných. 1. diel: Matúšove Blahoslavenstvá, 2016⁶)
- ~ Padre dei poveri. Vol. 2: Il Padre nostro di Matteo (Otec chudobných. 2. diel: Matúšov Otčenáš, 2015⁵)
- ~ Gesù e Belzebù. Satana e demòni nel Vangelo di Marco (Ježiš a Belzebub. Satan a démoni v Markovom evanjeliu, 2015⁴)
- ~ Parabole come pietre (Podobenstvá ako kamene, 2016⁸)
- ~ Non ancora Madonna (Ešte nie Madona, 2015⁶)
- ~ Le cipolle di Marta. Profili evangelici (Martine cibule. Evanjeliové profily, 2011⁵)
- ~ Gesù, ebreo (Ježiš, Hebrej, 2014³)

Ako spoluautor:

- ~ A partire dai cocci rotti (Počnúc rozbitými črepmi, 2. vydanie, 2001)
- ~ Paura di amare (Strach milovať, 2002)
- ~ Il corraggio di cambiare (Odvaha na zmenu, 2004)
- ~ E se Dio rifiuta la „religione“? (A ak Boh odmieta „náboženstvo“?, 2005)
- ~ La conversione dei buoni (Obrátenie dobrých, 4. vydanie, 2010)

Publikácie v iných vydavateľstvách:

- ~ Il Monte della risurrezione (Vrch zmŕtvychvstania – éDICOLA Ed. 2002)
- ~ I personaggi anonimi del Vangelo di Marco (Anonymné postavy Markovho evanjelia – éDICOLA Ed. 2003)
- ~ Il prologo al Vangelo di Giovanni (Úvod do Jánovho evanjelia – éDICOLA Ed. 2005)
- ~ Ricordati dell'amore (Pamätaj na lásku – Pauline)
- ~ Versetti pericolosi (Nebezpečné verše – Fazi)

Spolupracuje s časopisom Rocca a mal na starosti vysielanie relácie Vatikánskeho rozhlasu La Buona Notizia e per tutti! (Dobrá zvesť je pre všetkých!)

Vo vydavateľstve ZAOSTRI NA RODINU boli doteraz publikované autorove diela:

- ~ Príkaz na zabitie (2015)
- ~ Podobenstvá ako kamene (2017)
- ~ Ako čítať evanjelium (2022)
- ~ Mária v evanjeliách (2024)
- ~ Poklad evanjelia, rok C (2025)
- ~ Poklad evanjelia, rok A (2025)

SKRATKY SVÄTÉHO PÍSMÁ

Starý zákon

Gn – Kniha Genezis
Ex – Kniha Exodus
Lv – Kniha Levitikus
Nm – Kniha Numeri
Dt – Kniha Deuteronómium
Joz – Kniha Jozue
Sdc – Kniha sudcov
Rút – Kniha Rúť
1 Sam – Prvá kniha Samuelova
2 Sam – Druhá kniha Samuelova
1 Kr – Prvá kniha kráľov
2 Kr – Druhá kniha kráľov
1 Krn – Prvá kniha kroník
2 Krn – Druhá kniha kroník
Ezd – Kniha Ezdrášova
Neh – Kniha Nehemiášova
Tob – Kniha Tobiaš
Jdt – Kniha Judita
Est – Kniha Ester
Jób – Kniha Jób
Ž – Kniha žalmov
Prís – Kniha prísloví
Kaz – Kniha Kazateľ
Pies – Pieseň piesní
Múd – Kniha múdrosti
Sir – Kniha Sirachovcova
Iz – Kniha proroka Izaiáša
Jer – Kniha proroka Jeremiáša
Nár – Kniha Náreký
Bar – Kniha proroka Barucha
Ez – Kniha proroka Ezechiela
Dan – Kniha proroka Daniela
Oz – Kniha proroka Ozeáša
Joel – Kniha proroka Joela
Am – Kniha proroka Amosa
Abd – Kniha proroka Abdiáša
Jon – Kniha proroka Jonáša
Mich – Kniha proroka Micheáša
Nah – Kniha proroka Nahuma

Hab – Kniha proroka Habakuka
Sof – Kniha proroka Sofoniáša
Ag – Kniha proroka Aggea
Zach – Kniha proroka Zachariáša
Mal – Kniha proroka Malachiáša
1 Mach – Prvá kniha Machabejcov
2 Mach – Druhá kniha Machabejcov

Nový zákon

Mt – Evanjelium podľa Matúša
Mk – Evanjelium podľa Marka
Lk – Evanjelium podľa Lukáša
Jn – Evanjelium podľa Jána
Sk – Skutky apoštolov
Rim – List Rimanom
1 Kor – Prvý list Korinťanom
2 Kor – Druhý list Korinťanom
Gal – List Galaťanom
Ef – List Efezanom
Flp – List Filipanom
Kol – List Kolosanom
1 Sol – Prvý list Solúnčanom
2 Sol – Druhý list Solúnčanom
1 Tim – Prvý list Timotejovi
2 Tim – Druhý list Timotejovi
Tít – List Títovi
Flm – List Filemonovi
Hebr – List Hebrejom
Jak – Jakubov list
1 Pt – Prvý Petrov list
2 Pt – Druhý Petrov list
1 Jn – Prvý Jánov list
2 Jn – Druhý Jánov list
3 Jn – Tretí Jánov list
Júd – Júdov list
Zju – Zjavenie apoštola Jána

SKRATKY SVÄTÉHO PÍSM A PODĽA ABECEDY

<i>Abd</i> – Kniha proroka Abdiáša	<i>Oz</i> – Kniha proroka Ozeáša
<i>Ag</i> – Kniha proroka Aggea	<i>Pies</i> – Pieseň piesní
<i>Am</i> – Kniha proroka Amosa	<i>Prís</i> – Kniha prísloví
<i>Bar</i> – Kniha proroka Barucha	<i>Rim</i> – List Rimanom
<i>Dan</i> – Kniha proroka Daniela	<i>Rút</i> – Kniha Rút
<i>Dt</i> – Kniha Deuteronómium	<i>Sdc</i> – Kniha sudcov
<i>Ef</i> – List Efezanom	<i>Sir</i> – Kniha Sirachovcova
<i>Est</i> – Kniha Ester	<i>Sk</i> – Skutky apoštolov
<i>Ex</i> – Kniha Exodus	<i>Sof</i> – Kniha proroka Sofoniáša
<i>Ez</i> – Kniha proroka Ezechiela	<i>Tít</i> – List Títovi
<i>Ezd</i> – Kniha Ezdrášova	<i>Tob</i> – Kniha Tobiaš
<i>Flm</i> – List Filemonovi	<i>Zach</i> – Kniha proroka Zachariáša
<i>Flp</i> – List Filipanom	<i>Zjv</i> – Zjavenie apoštola Jána
<i>Gal</i> – List Galaťanom	<i>Ž</i> – Kniha žalmov
<i>Gn</i> – Kniha Genezis	<i>1 Jn</i> – Prvý Jánov list
<i>Hab</i> – Kniha proroka Habakuka	<i>1 Kor</i> – Prvý list Korinťanom
<i>Hebr</i> – List Hebrejom	<i>1 Kr</i> – Prvá kniha kráľov
<i>Iz</i> – Kniha proroka Izaiáša	<i>1 Krn</i> – Prvá kniha kroník
<i>Jak</i> – Jakubov list	<i>1 Mach</i> – Prvá kniha Machabejcov
<i>Jdt</i> – Kniha Judita	<i>1 Pt</i> – Prvý Petrov list
<i>Jer</i> – Kniha proroka Jeremiáša	<i>1 Sam</i> – Prvá kniha Samuelova
<i>Jn</i> – Evanjelium podľa Jána	<i>1 Sol</i> – Prvý list Solúnčanom
<i>Jób</i> – Kniha Jób	<i>1 Tim</i> – Prvý list Timotejovi
<i>Joel</i> – Kniha proroka Joela	<i>2 Jn</i> – Druhý Jánov list
<i>Jon</i> – Kniha proroka Jonáša	<i>2 Kor</i> – Druhý list Korinťanom
<i>Joz</i> – Kniha Jozue	<i>2 Kr</i> – Druhá kniha kráľov
<i>Júd</i> – Júdov list	<i>2 Krn</i> – Druhá kniha kroník
<i>Kaz</i> – Kniha Kazateľ	<i>2 Mach</i> – Druhá kniha Machabejcov
<i>Kol</i> – List Kolosanom	<i>2 Pt</i> – Druhý Petrov list
<i>Lk</i> – Evanjelium podľa Lukáša	<i>2 Sam</i> – Druhá kniha Samuelova
<i>Lv</i> – Kniha Levitikus	<i>2 Sol</i> – Druhý list Solúnčanom
<i>Mal</i> – Kniha proroka Malachiáša	<i>2 Tim</i> – Druhý list Timotejovi
<i>Mich</i> – Kniha proroka Micheáša	<i>3 Jn</i> – Tretí Jánov list
<i>Mk</i> – Evanjelium podľa Marka	
<i>Mt</i> – Evanjelium podľa Matúša	
<i>Múd</i> – Kniha múdrosti	
<i>Nah</i> – Kniha proroka Nahuma	
<i>Nár</i> – Kniha Náreký	
<i>Neh</i> – Kniha Nehemiášova	
<i>Nm</i> – Kniha Numeri	

SKRATKY VÝKLADOV TALMUDU

Výklady sú citované nasledujúcimi skratkami:

M – Mišna

Y – Jeruzalemský Talmud

B – Babylonský Talmud

B. B. – Baba batra (*Škody*)

B. M. – Baba mezia (*Škody*)

B. Q. – Baba qamma (*Škody*)

Ber. – Berakot (*Požehnanie*)

Kel. – Kelim (*Nečisté veci*)

Mek. Es. – Mekilta Exodus

Nid. – Nidda (*Ženské nečistoty*)

P. Ab. – Pirqe Aboth (*Rozsudky mudrcov*)

Pea. – Pea (*Hranice*)

Pes. – Pesachim (*Pascha*)

Qid. – Qiddushim (*Manželstvo*)

Sanh. – Sanhedrin (*Tribunály*)

Shab. – Shabbat (*Sobota*)

* Texty Svätého písma sú prevzaté z internetovej stránky www.kbs.sk, sekcia „Dokumenty Katolíckej cirkvi“. Na miestach, kde preklad nezodpovedá tomuto textu, je použitý vlastný preklad autora knihy. Ak citácie Svätého písma v talianskom origináli nie sú v súlade s citáciami v preklade, autora citácia sa odvoláva priamo na pôvodný grécky a hebrejský text.

JÁN, KTORÝ SA VOLÁ MAREK

(ÚVOD DO EVANJELIA PODĽA MARKA)

Kto je Ján zvaný Marek a prečo napísal svoje evanjelium? Lukáš ho v Skutkoch apoštolov predstavuje ako dôležitého člena včasného kresťanského spoločenstva, toho, kto sa modlil za Petrovo prepustenie z väzenia. Keď bol Peter prepustený, „ako o tom uvažoval, došiel k domu Márie, matky Jána, ktorý sa volá Marek, kde boli mnohí zhromaždení a modlili sa“ (Sk 12, 12). Meno Ján Marek, umiestnené v strede, označuje jeho dôležitosť: v strede spoločenstva je evanjelium, dobrá správa. Ján Marek je garantom autentického Ježišovho posolstva. Predstavuje ho Lukáš v Skutkoch apoštolov. Prostredníctvom troch postáv predstavuje ideálny model Cirkvi: Mária je matkou (Jána) Marka, autora evanjelia, ktoré nesie jeho meno. Potom sa objaví tretia postava, Rodé (Róza), slúžka. A tak Cirkev, ktorá sa neprestajne modlí za Petra (Sk 12, 5) a ku ktorej sa teraz obracia, je orientovaná na evanjelium (Ján Marek), vedená materinskou láskou (Mária, matka) a prejavuje sa v službe (Rodé, slúžka).

Prozreteľnostný konflikt

Šavol, „farizej, syn farizejov“ (Sk 23, 6), a „Jozef, ktorému apoštolí dali meno Barnabáš, čo v preklade znamená Syn útechy, levita, rodom Cyperčan“ (Sk 4, 36), prorok, obráti sa na Jána, ktorý sa volá Marek. Pôjdu do Jeruzalema, aby ho požiadali o účasť a spoluprácu na prvej misionárskej ceste pri šírení Božieho slova mimo Izraela, s cieľom na Cypre (Sk 12, 24). Jeho prítomnosť je garanciou evanjelia. Je to ideálna skupina: Barnabáš, prorok, muž Ducha; Šavol, neúnavný kazateľ (učiteľ); a Ján Marek, garant evanjeliového posolstva. Proctvo (Barnabáš) musí viesť učenie (Šavol) založené na dobrej správe Ježiša (Marek).

Sám Duch Svätý ich núti ísť k pohanom, no len čo dosiahnu svoj cieľ, objavia sa prvé problémy, ktoré nevešia nič dobré. Vskutku, „keď prišli do Salaminy, hlásali Božie slovo v židovských synagógach. Mali so sebou aj Jána ako pomocníka“ (Sk 13, 5). Namiesto Pánovho slova (Sk 13, 49), čo je charakteristické pre Ježišovo posolstvo, hlásajú Božie slovo. Navyše, zbytočné špecifikovanie „Židom“ slúži na zdôraznenie toho, že Barnabáš a Šavol sa obracajú na Židov, a nie

na pohanov, kam by mali ísť. Hlásanie Ježišovho posolstva v synagógach nevyhnutne znamená, že stratí svoj univerzálny rozmer.

Konflikt je nevyhnutný. Zatiaľ čo Markovo posolstvo je univerzálne, ohlasuje dobrú správu bez toho, aby ju zakladalo na Starom zákone (zámerne provokatívnym spôsobom sa v jeho evanjeliu nikdy neobjavuje termín Zákon, grécky: *nomos*), Šavol a Barnabáš ho adresujú predovšetkým Židom. Ich pripútanosť k judaizmu, ktorý mal naplniť svoje predchodcovské poslanie tým, že pripravil cestu Pánovi pre vstup pohanov (*Lk* 1, 76; 3, 4), sa v skutočnosti stáva prekážkou (*Sk* 13, 10b).

Pre Jána Marka je Ježišovo posolstvo nové víno, ktoré potrebuje nové mechy, inak sa premárni a stratí. Keď pochopil, že nemôže vykonávať svoju službu evanjelistu v skupine, ktorú teraz viedol Pavol, nesúhlasil. „Odišiel od nich a vrátil sa do Jeruzalema“ (*Sk* 13, 13), vrátil sa do svojho domovského spoločenstva. Začal písať a vytvoril prvú literárnu typológiu „evanjelia“ bez toho, aby sa spoliehal na akýkoľvek predchádzajúci model. Neskôr nasledovali ďalší evanjelisti, ako napríklad Matúš, ktorý použil asi deväťdesiat percent Markovho materiálu, a Lukáš s päťdesiatimi percentami.

Marek sa zaujíma o skutočného, ľudského Ježiša, z mäsa a kostí, a ešte nie idealizovaného, slávneho a premeneného ako zjavenie Boha. Zatiaľ čo Pavol píše, že Ježiš „bol usmrtený za naše hriechy“ (*Rim* 4, 25; *1 Kor* 15, 3; *Gal* 1, 4), čím kladie základy teológie, v ktorej je Ježiš akousi obetou, ktorú „Boh ustanovil ako prostriedok zmierenia...“ (*Rim* 3, 25) a ktorého smrť zmierila ľudstvo s Bohom („Lebo ak sme boli zmierení s Bohom smrťou jeho Syna vtedy, keď sme boli nepriateľmi...“, *Rim* 5, 10), Marek odpovedá, že Ježiš bol v skutočnosti zavraždený kvôli zisku a pohodliu kňazskej kasty pri moci, ktorá sa bála stratiť svoju moc nad ľuďom („To je dedič, poďme, zabime ho a dedičstvo bude naše!“, *Mk* 12, 7).

Marek píše, keďže Pavlova kristológia je neúplná, a preto hľadá všetky možné informácie, aby pochopil človeka Ježiša, jediné zjavenie Boha. Preto vo chvíli Ježišovho krstu Marek píše, že „z neba zaznel hlas: Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie“ (*Mk* 1, 11). Boh potvrdzuje, že Ježiš, milovaný syn, sa mu vo všetkom podobá a reprezentuje ho. A čitateľ je pozvaný, aby venoval pozornosť toľko úplne novému, originálnemu spôsobu, akým sa Boh prejavuje a dáva sa poznať. Preto zatiaľ čo Pavol vo svojich spisoch trvá na slávnom Kristovi, Marek odpovedá pozemským Ježišom; Pavol zdôrazňuje božský stav Krista, Marek ľudský stav Ježiša z Nazareta.

Zatiaľ čo Pavol nás pozýva, aby sme uprene hľadeli na nebo a stavali do kontrastu nebeského človeka s pozemským, Marek nás žiada, aby sme pevne stáli nohami na zemi. Preto sa jeho Ježiš zaujíma o zdravie, jedlo a konkrétne šťastie ľudí na tejto zemi. Kým pre Pavla sa človek musí stále usilovať o druhý život, ten nebeský, duchovný, Marek ukazuje Ježiša ako zjavenie Otcovej nežnej a bezpodmienečnej lásky.

ADVENTNÉ OBDOBIE

BDEJTE, LEBO NEVIETE, KEDY PRÍDE PÁN DOMU

Mk 13, 33 – 37

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Majte sa na pozore, bdejte, lebo neviete, kedy príde ten čas. Je to tak, ako keď človek odcestuje: opustil svoj dom, svojim sluhom odovzdal moc, každému určil prácu a vrátnikovi prikázal bdieť. Bdejte teda, lebo neviete, kedy príde pán domu: či večer, či o polnoci, či za spevu kohúta alebo ráno. Aby vás nenašiel spať, keď príde nečakane! A čo hovorím vám, hovorím všetkým: Bdejte!“

Ježiš ohlásil zničenie Jeruzalema, symbolu náboženskej inštitúcie, ktorá nielenže nedovoľovala spoločenstvo s Bohom, ale aj znemožňovala Bohu, aby sa zjavil ľudstvu taký, aký je – iba Láska. Ježiš nás uisťuje, že každá forma moci, každá forma režimu je odsúdená na neúspech. Preto žiada učeníkov o spoluprácu.

Práve tu, v evanjeliu podľa Marka v kapitole 13, 33, Ježiš hovorí: **„Majte sa na pozore, bdejte,“** doslovne *»bud'te bdělí«*, **„lebo neviete, kedy príde ten čas!“** Gréčtina pozná dva termíny, ktorými sa vyjadruje slovo čas. Jedným je *»kairos«*, slovo, ktoré sa použilo v tomto prípade, a druhým *»chronos«*, z ktorého pochádza slovo *»chronológia«*. *Chronos* je čas, ktorý plynie, čas, ktorý ukazuje kalendár, zatiaľ čo *kairos* je príhodný okamih.

Čo nám Ježiš chce povedať? Život a láska nám každý deň vychádzajú v ústrety, aby sme ich prijali v novej, originálnej a kreatívnej forme. Je tu však nebezpečenstvo, že kvôli iným veciam, ktoré odvádzajú našu pozornosť, si túto príležitosť neuvedomíme a príležitosť, ktorá sa nám ponúkala, sa už nevráti. V tom spočíva význam slova *»kairos«*, príhodného okamihu, ktorý nastane, skončí sa a už sa nemusí opakovať.

Ježiš pokračuje: **„Je to tak, ako keď človek odcestuje: opustil svoj dom,“** a tu preklad hovorí: **„svojim sluhom odovzdal moc.“** Ale to nie je tak. Lepšie povedané: *„Odovzdal svoju autoritu sluhom.“*

Ježiš nemá sluhov. V tomto evanjeliu jasne hovorí, že neprišiel, aby mu slúžili, ale aby on slúžil. Preto odovzdal svoju autoritu, čo je dar Ducha. Je to schopnosť vykonávať božskú činnosť, ktorá v tomto evanjeliu pripísaná Ježišovi označuje odpúšťanie hriechov, sprostredkovanie života. Ide o činnosť obvinenia, ako to, čo Ježiš urobil v chráme.

Ježiš teda dal svoju autoritu sluhom a „**každému určil prácu.**“ Čo to znamená? Je len jeden Duch, ale úlohy sú rôzne. Ako sme sa už zmienili, život a láska žiadajú o prijatie, aby potom mohli byť každým jedným z nás formulované do novej, originálnej a kreatívnej podoby. Teda jeden jediný Duch oživuje spoločenstvo, ale úlohy sú rôzne.

„**Vrátnikovi prikázal bdieť.**“ Úlohou vrátnika bolo dozerať na bezpečnosť všetkých v dome. Tri razy sa objavuje slovo »*bdejte*«, ktoré sa znovu tri razy objaví v Getsemanskej záhrade (*Mk 14, 34; Mk 14, 37; Mk 14, 38*). Vieme, že **číslo tri** označuje to, čo je úplné, kompletné, a toto »*bdejte*« znamená byť solidárni v skúške, prijať nevyhnutné prenasledovanie, ktoré prinesie so sebou ohlasovanie radostnej zvesti, lebo ona spôsobí pád režimov a všetkých foriem moci. Je prirodzené, že keď je moc ohrozená, nie je pokojná, ale rozpúta všetku svoju nenávisť a všetko svoje násilie.

Preto Ježiš znovu vyzýva: „**Bdejte teda, lebo neviete, kedy príde pán domu.**“ Tu Ježiš podľa rímskeho zvyku rozdelí noc na štyri časti. Toto nám umožňuje pochopiť, že jeho poslanstvo nie je určené, či vyhradené iba židovskému ľudu, ale je otvorené pre celé ľudstvo.

„**Aby vás nenašiel spať, keď príde nečakane!**“ »*Nečakane*«, t. j. náhle ako nejaký nájazd, keď nebude čas na zmenu alebo opravy. „**Aby vás nenašiel spať,**“ presne tak, ako sa to stane v Getsemanskej záhrade (*Mk 14, 37; Mk 14, 40*), kde práve učeníci, ktorých si Ježiš vybral, tí, ktorí si hovorili, že sú pripravení s ním zomrieť, keď videli, aké súženie sa chystá, všetci utiekli. Všetci ho opustili. A tak spoločenstvo, ktoré si pamätá zlyhanie, keď nebolo solidárne s Ježišom, vkladá do tohto Ježišovho poslania výzvu na stálu pripravenosť prijať aj nevyhnutné prenasledovanie, ktoré so sebou ohlasovanie dobrej zvesti prinesie.

„**A čo hovorím vám, hovorím všetkým: Bdejte!**“ Teda to, čo bolo úlohou vrátnika, čiže byť zodpovedný za šťastie všetkých, čo sú v dome, toto je úlohou každého jednotlivca vnútri kresťanského spoločenstva.

VYROVNAJTE CHODNÍKY PÁNOVI

Mk 1, 1 – 8

Začiatok evanjelia Ježiša Krista, Božieho Syna. Prorok Izaiáš napísal: „Hľa, posielam svojho posla pred tvojou tvárou a on ti pripraví cestu. Hlas volajúceho na púšti: ‚Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!‘“

Ján bol na púšti, krstil a hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov. Prichádzala k nemu celá judejská krajina i všetci Jeruzalemčania. Vyznávali svoje hriechy a dávali sa mu krstiť v rieke Jordán. Ján nosil odev z ťavej srsti a okolo bedier kožený opasok. Jedával kobyľky a lesný med. A hlásal: „Po mne prichádza mocnejší, ako som ja. Ja nie som hoden ani zohnúť sa a rozviazať mu remienok na obuvi. Ja som vás krstil vodou, ale on vás bude krstiť Duchom Svätým.“

Čítame a komentujeme prvých osem veršov Markovho evanjelia, ktoré sa začína týmito slovami: **„Začiatok evanjelia (radostnej zvesti)...“** Vieme, že slovo *»evangelium«* vlastne znamená *radostná zvesť*. Ide o dobrú, radostnú novinu, ktorá je už známa. Evanjelista sa neobracia na ľudí, ktorí ešte nepoznajú Ježišovu novinu, ale na tých, ktorí ju už žijú. Marek chce hovoriť o tom, ako sa to začalo.

Prečo ju volá radostná, dobrá novina? Lebo je tu nový vzťah s Bohom, ktorý viac nie je založený na dodržiavaní zákona – slovo *»zákon«* sa v Markovom evanjeliu nikdy neobjaví. Ale na prijatí Ducha, ako to uvidíme na konci tohto úryvku, kde je ohlásené, že Ježišovou činnosťou bude ponárať (krstiť) do Ducha Svätého.

Teda už nie pre človeka vonkajšie dodržiavanie zákona, ale prijatie pre človeka vnútornej skutočnosti. Je to radostná, dobrá novina **„Ježiša Krista“**. Kristus, čiže Mesiáš, ale v gréčtine tu chýba určitý člen, čo znamená, že nejde o Mesiáša tradície, toho, ktorého očakáva Izrael, osloboditeľ, ktorý by mal prostredníctvom násilia znovu na-

stoliť kráľovstvo Izraela, ale o úplne iného Mesiáša, ktorého nám evanjelista pomáha objaviť.

„Božieho Syna.“ Ježiš bude Mesiáš, nebude však Dávidovým synom, lebo nepríde, aby obnovil kráľovstvo Izraela, ale je Božím Synom a príde, aby založil Božie kráľovstvo univerzálnej Otcovej lásky.

„Prorok Izaiáš napísal...“ A tu evanjelista spája tri texty, v ktorých sa, prirodzene, nachádza aj prorok Izaiáš. Predovšetkým však začína textom Knihy Exodus a končí Izaiášovým exodom. Prvý exodus je oslobodenie z egyptského otroctva, druhý exodus je z babylonského zajatia. Výrazy, ktoré používa evanjelista, obsahujú dva exody, aby bolo jasné, že celá Ježišova činnosť a konanie sa bude niesť v znamení oslobodenia ľudu. Zaslúbená krajina sa zmenila na krajinu otroctva, z ktorej treba odísť.

„Hľa, posielam svojho posla pred tvojou tvárou“ (Ex 23, 20). Toto je citát z Knihy Exodus a potom dodá vyjadrenie z Knihy proroka Malachiáša: **„a on ti pripraví cestu.“** Prorok Malachiáš napísal – je to Pán, ktorý hovorí: *„a pripraví predou mnou cestu“* (Mal 3, 1). Božia cesta sa teda stane Ježišovou cestou. Evanjelista začína prenášať výsady, ktoré patrili výhradne Bohu, na Ježiša. Ježiš je Božou cestou. Božia cesta sa uskutočňuje v postave Ježiša.

No a nakoniec prorok Izaiáš, ktorý ohlasuje druhý exodus: **„Hlas volajúceho“** ani nie tak *»na púšti«*, ale *»z púšte«*. Z púšte prichádza hlas toho, kto volá: **„Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky.“** Božie kráľovstvo nezostúpi zhora Božím zásahom, ale vyžaduje si spoluprácu všetkých, ktorí po ňom túžia. A teraz je tu predstavenie toho, kto je Božím poslom. Je to Boží posol, ktorý stojí nad každou náboženskou inštitúciou.

„Ján bol na púšti, krstil a hlásal krst“, t. j. ponáral a hlásal ponorenie. **Ponorenie** (t. j. *krst*) bol známy obrad. Ponáranie do vody ako symbol smrti minulosti, minulého života, aby sa začalo žiť novým životom. Teda Ján ohlasuje ponorenie na znak smrti minulosti, **„... pokánia (obrátenia)“**, čiže zmenu života. Ak si doteraz žil pre seba, teraz ži pre druhých, toto je zmysel obrátenia, o ktorom hovorí evanjelista.

„Na odpustenie hriechov.“ Zmena života dosahuje odpustenie všetkých hriechov, teda ide o vonkajší akt, ktorý poukazuje na hlbokú vnútornú zmenu. Na Jánovo ohlasovanie ponorenia (t. j. krstu) na odpustenie hriechov je tu nečakaná, neuveriteľná odpoveď.

Evanjelista píše: **„Prichádzala k nemu“**, používa tu sloveso *»vyjsť«*, to isté, čo sa používa pri exode na označenie Božieho oslobodzujúceho konania voči svojmu ľudu, **„... celá judejská krajina**

i všetci Jeruzalemčania.“ Toto je prekvapujúce, pretože v Jeruzaleme bol chrám, miesto určené na odpúšťanie hriechov. Ľudia však pochopia, že odpustenie hriechov sa nedosahuje prostredníctvom obradu v náboženskej inštitúcii; ba dokonca treba sa od nej vzdialiť kvôli hlbokej zmene vlastného života. **„Vyznávali svoje hriechy a dávali sa mu krstíť v rieke Jordán“** je ďalší odkaz na Exodus. Rieku Jordán musel prekonať izraelský ľud, aby vstúpil do zaslúbenej zeme.

Evanjelista nám teraz podáva opis Jána, čo je opis prorokov. **„Ján nosil odev z ťavej srsti“**, čo je odev prorokov, **„a okolo bedier kožený opasok.“** Zdôraznenie koženého opasku odkazuje na najväčšieho z prorokov, teda na proroka Eliáša, čím chce evanjelista povedať, že tým Eliášom, ktorého ľud očakáva ako predchodcu Mesiáša, je postava Jána Krstiteľa.

„Jedával kobyľky a lesný med.“ To, čo ponúka púšť, normálny pokrm nomádov a beduínov. **„A hlásal: Po mne prichádza mocnejší, ako som ja. Ja nie som hoden ani zohnúť sa a rozviazať mu remienok na obuvi.“** Toto Jánovo vyjadrenie nie je prejavom jeho pokory, ale niečo oveľa hlbšie. Tu je odkaz až na tri texty: na Knihu Genezis, na Knihu Rút a na Knihu Deuteronomium, kde sa hovorí o praxi zvanej *leviráť*, od slova »*levir*«, čo v latinčine znamená »*švagor*«. O akú prax ide?

Keď nejaká žena zostala vdovou bez detí, švagor bol povinný splodiť s ňou potomka. Dieťa, ktoré by sa tak narodilo, nosilo by meno zosnulého manžela, aby tak meno zosnulého nevymrelo, ale mohlo pokračovať. Keď švagor odmietol splniť túto povinnosť a nechcel s ňou splodiť dieťa, ten, čo mal na ňu právo po ňom, vykonal obrad »*zobutia*«. Bol to zvláštny obrad. Rozviazal remienok na sandáloch, napľul na sandále, čo znamenalo, že tvoje právo dať tejto žene potomka prechádza na mňa. Teda Jánovo vyhlásenie je veľmi hlboké. Hovorí: *„Nemýľte si ma s Mesiášom, ženíchom Izraela, tým, ktorý musí urobiť plodnou túto ženu, ktorá je ako vdova, lebo vzťah s Bohom sa už skončil. Ja nie som Mesiáš, ten príde po mne.“*

Lebo **„ja som vás krstil vodou (ja som vás ponáral do vody),“** ide tu o vonkajší obrad, voda je niečo, čo je mimo človeka, dotkne sa len povrchu jeho tela, **„ale on vás bude krstíť Duchom Svätým (ale on vás bude ponárať do Ducha Svätého).“** Ježišova činnosť bude spočívať v hlbokom, intímnom, vnútornom ponorení do samého božského života. Hľa, toto je dobrá, radostná novina, ktorú evanjelista ohlasuje. Vzťah s Bohom sa už viac nezakladá na dodržiavaní zákona, ale na prijatí jeho lásky. To je to, čo bude viesť život ľudí.

MEDZI VAMI STOJÍ TEN, KTORÉHO NEPOZNÁTE

Jn 1, 6 – 8.19 – 28

Bol človek, ktorého poslal Boh, volal sa Ján. Prišiel ako svedok vydať svedectvo o svetle, aby skrze neho všetci uverili. On sám nebol svetlo, prišiel iba vydať svedectvo o svetle.

A toto je Jánovo svedectvo: Keď Židia z Jeruzalema poslali k nemu kňazov a levitov, aby sa ho pýtali: „Kto si ty?“, on vyznal a nič nezaprel. Vyznal: „Ja nie som Mesiáš.“ „Čo teda,“ pýtali sa ho, „si Eliáš?“ Povedal: „Nie som.“ „Si prorok?“ Odpovedal: „Nie.“ Vravali mu teda: „Kto si? Aby sme mohli dať odpoveď tým, čo nás poslali. Čo hovoríš o sebe?“ Povedal: „Ja som hlas volajúceho na púšti: ‚Vyrovnajte cestu Pánovi,‘ ako povedal prorok Izaiáš.“ Tí vyslaní boli spomedzi farizejov. A pýtali sa ho: „Prečo teda krstiš, keď nie si Mesiáš ani Eliáš, ani prorok?“

Ján im odpovedal: „Ja krstím vodou. Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte. On prichádza po mne a ja nie som hoden rozviazať mu remienok na obuvi.“ To sa stalo v Betánii za Jordánom, kde Ján krstil.

„**Bol človek, ktorého poslal Boh, volal sa Ján.**“ Týmto pekným obrazom z prológu k Jánovmu evanjeliu sa otvára evanjelium dnešnej nedele. Keďže ide o Boží plán, ktorý sa týka človeka, Pán si vyberie človeka, aby ho zjavil. Žiadneho predstaviteľa kňazskej triedy, ani nikoho z náboženskej elity. Náboženské miesta a osoby sú nepriepustné pre pôsobenie Ducha.

„**Volal sa Ján.**“ Ján, po hebrejsky »*Jochanan*« znamená »*Jahve, Pán je milosrdenstvo*«. „**Prišiel ako svedok vydať svedectvo o svetle, aby všetci**“, Božie poslanstvo je univerzálne, pojíma celé ľudstvo, „**skrze neho uverili. On sám nebol svetlo, prišiel iba vydať svedectvo o svetle.**“ Úlohou Jána bolo prebudiť v ľuďoch túžbu po plnosti života a vzbudiť v nich vedomie toho, že napriek temnotám existuje svetlo.

„A toto je Jánovo svedectvo: Keď Židia“, po prvý raz sa v tomto evanjeliu objaví slovo Židia, ktoré sa zopakuje 71 ráz a ktorým evanjelista neoznačuje hebrejský ľud, ale predstaviteľov a najvyššie náboženské autority, **„poslali“**, tu sa evanjelista pohráva s týmto slovíčkom. Boh poslal Jána, aby vzbudil túžbu po plnosti svetla, a náboženské autority okamžite posielajú *„políciu“*, aby uhasila toto svetlo.

„Z Jeruzalema poslali“, z ústredia náboženskej inštitúcie, **„k nemu kňazov a levitov.“** Leviti v chráme vykonávali tiež funkciu polície. Teda sú tu kňazi, aby Jána vypočúvali, a leviti pripravení ho zatknúť.

„Aby sa ho pýtali.“ Je tu to isté sloveso, ktoré sa potom objaví pri Ježišovom vypočúvaní, ktoré ho privedie k smrti. Brutálnym spôsobom sa ho pýtajú: **„Kto si ty?“** Sú to temnoty, čo nenávidia svetlo, ktoré Ján znovu zobúda.

„On vyznal a nič nezaprel. Vyznal: „Ja nie som Mesiáš.“ Práve toho sa báli. Vedelo sa, že Kristus – Mesiáš príde, aby pre nehodnosť a korupciu zosadil celú náboženskú hierarchiu. A toho sa boja. Hoci v modlitbách túžili po príchode Mesiáša a dúfali v neho, v skutočnosti sa ho báli, lebo vedeli, že by jeho príchodom nastal ich koniec. Mesiáš by mal odstrániť skorumpované kňazstvo pripravené na kompromis.

„Čo teda, pýtali sa ho, si Eliáš?“ Vtedy vládlo presvedčenie, že prv než príde Mesiáš, by mal prísť Eliáš. **„Povedal: „Nie som.“** Jánove odpovede sú rad-radom kratšie a suchšie.

„Si prorok?“ Ten, ktorého prisľúbil Mojžiš? **„Odpovedal: „Nie.“** Vraveli mu teda: **„Kto si?“** Je to zaujímavé. Boh posla svojho posla, ale kňazi a leviti, ktorí ho mali spoznať ako prví, ho nepoznajú. Pýtajú sa ho: *„Kto si?“*

„Aby sme mohli dať odpoveď tým,“ teda hlavným náboženským predstaviteľom, **„čo nás poslali. Čo hovoríš o sebe?“** To všetko preto, lebo pre nich nemôže byť bez viny niekto, kto začína nejakú činnosť bez toho, aby mal legitímny mandát od kompetentných autorít.

„Povedal: „Ja som hlas volajúceho na púšti.“ A tu evanjelista cituje proroka Izaiáša, ale vynechá sloveso *„pripravte“* a použije iba *„vyrovajte“*. **„Vyrovajte cestu Pánovi“**, čiže odstráňte prekážky. Najväčšou prekážkou Ježišovmu príchodu, jeho činnosti, jeho učniu sú práve náboženské autority.

„Tí vyslaní boli spomedzi farizejov.“ Lepší preklad by bol *„tí, ktorých vyslali farizeji“*. Po prvý raz sa v tomto evanjeliu objavia farizeji a posledný raz to bude vo chvíli Ježišovho zatknutia. Tieto oso-

by, také zbožné, nábožensky založené, dodržiavajúce zákon, sú také vzdorovité a imúnne voči Božiemu konaniu. Nespoznajú v Jánovi Bohom poslaného, ani v Ježišovi Božieho Syna a stanú sa úhlavnými nepriateľmi Božieho plánu s ľudstvom.

„A pýtali sa ho: „Prečo teda krstíš,“ ak Ján krstí, je tu niekto, kto ho považuje za Bohom poslaného, ale nie sú to náboženské autority, ale ľud, „keď nie si Mesiáš ani Eliáš, ani prorok?“

Tu je Jánova odpoveď, Jánovo obvinenie. **„Ján im odpovedal: „Ja krstím vodou. Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte.“** Nespoznajú ho a nikdy nespoznajú Krista. Kto žije vzťah s Bohom založený na dodržiavaní zákona, nikdy nebude môcť pocítiť prítomnosť Boha Stvoriteľa, ktorý sa zjavuje v živote. Alebo zachovávanie zákona, alebo prijatie toho, čo predstavuje život.

„On prichádza po mne a ja nie som hoden rozviazať mu remienok na obuvi. To sa stalo v Betánii za Jordánom, kde Ján krstil.“ Evanjelista umiestňuje túto udalosť do Betánie za Jordánom, lebo je to miesto prechodu cez rieku, kadiaľ vstúpil ľud pod vedením Jozueho do zaslúbenej zeme (porov. Joz 3, 14 – 17). Teraz sa však zaslúbená zem zmenila na krajinu otroctva a smrti, z ktorej ľud musí odísť – a to bude Ježišovým poslaním.

POČNEŠ A PORODÍŠ SYNA

Lk 1, 26 – 38

Boh poslal anjela Gabriela do galilejského mesta, ktoré sa volá Nazaret, k panne zasnúbenej mužovi z rodu Dávidovho, menom Jozefovi. A meno panny bolo Mária.

Anjel prišiel k nej a povedal: „Raduj sa, milosti plná, Pán s tebou.“ Ona sa nad jeho slovami zarazila a rozmýšľala, čo znamená takýto pozdrav.

Anjel jej povedal: „Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha. Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. On bude veľký a bude sa volať synom Najvyššieho. Pán Boh mu dá trón jeho otca Dávida, naveky bude kraľovať nad Jakubovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca.“

Mária povedala anjelovi: „Ako sa to stane, veď ja muža nepoznám?“ Anjel jej odpovedal: „Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni. A preto aj dieťa bude sa volať svätým, bude to Boží Syn. Aj Alžbeta, tvoja príbuzná, počala syna v starobe. Už je v šiestom mesiaci. A hovorili o nej, že je neplodná! Lebo Bohu nič nie je nemožné.“

Mária povedala: „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ Anjel potom od nej odišiel.

„Bohu nič nie je nemožné“ (Lk 1, 37). Týmito slovami sa končí epizóda o zvestovaní anjela Gabriela Márii. Aby Bohu nebolo nič nemožné, vyžaduje sa počúvanie jeho slova, dôverovať mu a napokon to chce činnosť. Epizódu o zvestovaní evanjelista končí týmto ubezpečením, že Bohu nič nie je nemožné, lebo celá cesta je skutočne stúpaním.

Sv. Pavol v Prvom liste Korintanom hovorí, že Boh si vybral to, čím svet pohŕda, čo je v jeho očiach neurodzené, to, čo by sme si nikdy nevybrali pre naše plány (porov. *1 Kor 1, 28*). A Boh práve to urobil. Čítame Evanjelium podľa Lukáša.

„V šiestom mesiaci poslal Boh anjela Gabriela.“ *Gabriel*, po hebrejsky »**Gabriel**« znamená »Božia sila«, teda je to stvoriteľská sila, ktorá dokáže zvíťaziť nad akýmkoľvek odporom.

„Do galilejského mesta.“ A už tu sa začínajú ťažkosti! Lebo Boží anjel nie je poslaný do svätého judského kraja, ktorý nesie meno zakladateľa 12 kmeňov Izraela – Júdu. Nie je to ani miesto, kde v Jeruzalemskom chráme sídli Božia prítomnosť, ale je v takom pohrdaniahodnom kraji, že za svoj názov vďačí prorokovi Izaiášovi, ktorý vo svojej knihe označuje toto miesto ako »*oblasť národov*«, čiže pohanov (hebr. »**gelil-ha-goyim**«), bezbožníkov (Iz 8, 23). »*Okruh, oblasť, kraj*« sa po hebrejsky povie »**galil**« a z toho je slovo **Galilea**. Teda ide o pohrdaniahodný kraj, oblasť obývanú ľuďmi, o ktorých sa verilo, že nebudú môcť byť vzkriesení. V každom prípade ide o kraj vylúčený z Božej činnosti.

A mesto v tom kraji „**sa volá Nazaret**.“ Nazaret sa nikdy nespomína v Starom zákone, ani v Biblii. Je to divoká dedina, obývaná agresívnymi jaskynnými ľuďmi. Jozef Flávius ako súčasník evanjelií hovorí, že Galilejčania sú agresívni od malička.

Ale ešte je tu niečo viac: „**K panne zasnúbenej**.“ To, na čo chce evanjelista poukázať, len ťažko pochopíme, pretože spôsoby uzatvárania manželstva v tých časoch sú veľmi vzdialené a iné ako naše. Manželstvo sa uzatváralo v dvoch etapách. Prvá etapa »**kiddushin**« – sobáš, keď dievča dosiahlo 12 rokov a chlapec 18. Potom po roku nastala druhá etapa manželstva »**nissu'in**« – svadba. Máme tu teda dievča, ktoré sa nachádzalo v prvej fáze manželstva, keď ešte nebolo možné, aby manželia žili spolu a mali spolu manželský vzťah. Táto žena je vydatá. Teda anjel je poslaný k žene. Boh nikdy nehovoril so ženou, aj tu ide o vzostup. Biblia hovorí, že „*Prvý hriech poval pre ženu a pre ňu musíme všetci zomrieť*“ (Sir 25, 33).

„**Mužovi z rodu Dávidovho, menom Jozefovi. A meno panny bolo Mária**.“ Ešte stále je tu stúpajúca cesta! Spomedzi všetkých mien, ktoré by bolo možné vybrať pre toto dievča, ktoré má porodiť Ježiša, sa vyberie práve meno, ktoré v Biblii prináša nešťastie. Prečo? Je to meno Mojžišovej sestry, ambiciózneho ženy, ktorú Boh tvrdo potrestal malomocenstvom (Nm 12, 10). Od tej chvíle sa meno Mária už viac v Biblii neobjaví.

Niečo ako v našom kresťanskom svete meno Judáš (Júda), čo je krásne meno a, mimochodom, je to meno jedného z apoštolov (nielen Ježišovho zradcu), keďže však pripomína zradu, nikto nedá dieťaťu meno Judáš. Tak sa nedávalo dieťaťu meno Mária, lebo pri-

pomínalo ženu potrestanú Bohom. Vidíme teda, že je tu náročná cesta stúpania. V Galilei, v Nazarete, je žena s menom, ktoré prináša nešťastie.

„Anjel prišiel k nej a povedal: ‚Raduj sa,‘“ čiže ťeš sa, **„milosti plná,“** čo nie je anjelovo konštatovanie o Máriiných čnostiach, ale hovorí: *„Si naplnená milosťou.“* Boha nepriťahujú Máriine zásluhy, ale naplňa ju svojou láskou. **„Pán s tebou.“** Je to výraz, ktorým Boh potvrdzuje svoju prítomnosť s tými, ktorých povoláva, aby konali jeho skutky, ako napr. Gedeon (porov. *Sdc* 6, 12).

„Ona sa nad jeho slovami zarazila a rozmýšľala, čo znamená takýto pozdrav. Anjel jej povedal: ‚Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha.‘“ Teda Boh ju naplňa svojou láskou.

„Počneš“ – a tu sa začínajú nové skutočnosti, ktoré potom budú dozrievať počas Ježišovho života a jeho učenia, **„a porodiš syna a dáš mu meno Ježiš.“** Ale to je neslýchané! Žena nemôže dať meno dieťaťu, ktoré sa narodí. Potom meno dieťaťa, ktoré sa narodí, je to isté ako otcovo. Tu však žena je povolaná, aby skoncovala s tradíciou, aby skoncovala s minulosťou a otvorila sa novému. Ona musí dať meno dieťaťu a nemá ho nazvať menom svojho manžela Jozefa, ako káže tradícia, ale má mu dať meno Ježiš.

Anjel hovorí o dieťati: **„On bude veľký a bude sa volať synom Najvyššieho. Pán Boh mu dá trón“**, nezdedí trón, je tu nové konanie, **„jeho otca Dávida, naveky bude kraľovať nad Jakubovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca.“** Toto je prísľub, ktorý anjel dáva Márii. Máriu však táto novosť nerozhodí, pýta sa len na spôsoby.

„Mária povedala anjelovi: ‚Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?‘“ Samozrejme, lebo ešte nedošlo k druhej fáze manželstva, svadbe, keď sa začína spoločný život.

„Anjel jej odpovedal.“ Evanjelista uzatvára Máriin život medzi dve zostúpenia Ducha Svätého – zvestovanie a vo večeradle na Turíce. **„Duch Svätý zostúpi na teba“**, v Márii je nové stvorenie, nová generácia, **„a moc Najvyššieho ťa zatieni. A preto aj dieťa bude sa volať svätým, bude to Boží Syn.“** To sú vyjadrovacie prostriedky pre pochopenie, že ten, ktorý sa narodí, bude Mesiáš, poslaný Bohom, vysloboditeľ ľudu. Na Máriu teda zostúpi Duch Svätý ako vo chvíli stvorenia. To, čo sa narodí, je niečo úplne nové.

Prečo anjel z toho všetkého vylučuje Jozefa? Lebo otec odovzdáva synovi nielen biologický život, ale aj náboženskú a morálnu tradíciu. Ježiš však nebude nasledovať otcov Izraela, ale bude nasle-

dovať otca, ktorý je Boh. A anjel potvrdzuje: „**Aj Alžbeta, tvoja príbuzná, počala syna v starobe. Už je v šiestom mesiaci. A hovorili o nej, že je neplodná! Lebo Bohu nič nie je nemožné.**“ Anjel slovami, ktoré Boh povedal Sáre, ktorá v pokročilom veku s Abrahámom neverila v možnosť priviesť na svet dieťa, potvrdzuje Márii, že Bohu nič nie je nemožné (porov. Gn 18, 14). Božie konanie s jeho stvoriteľskou mocou nemá hraníc, ale, ako sme pripomenuli na začiatku, zo strany človeka potrebuje počúvanie, dôveru v slovo a potom aj spoluprácu.

„**Mária povedala: ‚Hľa, služobnica Pána.‘**“ Nie »služobnica«, ale »služobnica Pána«. To bol jeden z titulov, ktorý mal izraelský ľud. Pre evanjelistu teda Mária predstavuje ľud.

„**Nech sa mi stane podľa tvojho slova.**“ Anjel potom od nej **odišiel.**“ Mária dôveruje, úplne dôveruje Bohu svojich otcov, teraz pred ňou stojí ešte ťažšia úloha: prijať Boha svojho syna Ježiša.